Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

LAUSUNTO



31.5.2018

Dnro 282/2018

**HE 180/2017 VP, HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE TIELIIKENNELAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI**

**Tieliikennelain uudistamisen myötä oikeus liikkua poronhoitotöissä ilman kypärää uhkaa jäädä historiaan. Asia tuli poroelinkeinon tietoon vasta hiljattain, lakiesityksen jo edettyä valiokuntakäsittelyyn. Asia on poroelinkeinon kannalta äärettömän tärkeä.**

**Paliskuntain yhdistys huomauttaa asiaa valmistelleen ministeriön laiminlyöneen asian valmistelussa kuulemisvelvoitteensa. Kiitämme lämpimästi liikenne- ja viestintävaliokuntaa poronhoidon kuulemisesta valiokuntatyössä.**

Poronhoitotöissä liikutaan moottorikelkoilla ja mönkijöillä. Pääosin liikkuminen tapahtuu maastossa, teiden, reittien ja urien ulkopuolella. Aiemman lainsäädännön mukaisesti poronhoitotöissä liikkuminen on vapautettu kypäränkäytön velvoitteista myös tieliikennelain piiriin kuuluvilla alueilla sekä poronhoitotyön luonteen ja vähäriskisyyden että kypärästä itsessään aiheutuvien riskien ja fyysisten rasitusten vuoksi. Vapautus on annettu asetuksella ajoneuvojen käytöstä tiellä (1992/1257) pykälässä 6 kohdassa 2.f, jonka mukaan Tieliikennelaissa säädetty velvollisuus käyttää suojakypärää ei koske "poronhoito- tai metsänhoitotehtävissä, energiansiirto- tai televerkostotöissä taikka verkontarkastustehtävissä olevaa moottorikelkan tai ohjaustangolla ja satulamallisella istuimella varustetun maastoajoneuvon ja traktorin kuljettajaa ja matkustajaa". Nyt tekeillä olevalla lakiuudistuksella tämä asetus on esitetty kumottavaksi. Myös lain soveltamisalaa uudistettaisiin siten, että turva- ja suojavälineitä, moottorikelkan hätäkatkaisimen käyttöä ja henkilökuljetusta koskevia käyttösääntöjä sanktiointeineen sovellettaisiin myös maastossa tapahtuvaan moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöön.

Kypärän käyttö on poronhoitotöissä ajettaessa käytännössä mahdotonta. Poronhoitotyössä on käytettävä monia aisteja: kypärä heikentää sekä näköön että kuuloon perustuvaa havainnointia huomattavasti. Kypärä kaventaa näkökenttää ja huurtuva visiiri heikentää näkyvyyttä, estäen porojen liikkeiden riittävän tehokkaan havainnoinnin. Poroja etsittäessä ja ajettaessa on välttämätöntä tehdä näköhavaintoja jäljistä. Näissä työvaiheissa on niin ikään välttämätöntä, etenkin metsäympäristössä, käyttää jatkuvasti kuuloaistia porojen ja muiden poromiesten äänien havainnointiin. Tämä tarkoittaisi jatkuvaa kypärän riisumista ajoneuvon pysäyttämisen yhteydessä. Joskus näissä tilanteissa on pakko reagoida nopeasti ja kypärän takaisin laittaminen voi hidastaa liikkeelle lähtöä ratkaisevasti. Lisäksi työn luonteeseen kuuluvat poroihin kohdistuvat toimet, kuten esimerkiksi poron heittäminen kiinni suopungilla tai muu poron kiinni ottaminen, tai loukkaantuneen poron ampuminen. Tilanteet tulevat eteen nopeasti, eikä niiden yhteydessä ole mahdollista riisua kypärää ensin. Tilanteet on voitava hoitaa viiveettä, ettei eläin pääse pakenemaan tai loukkaannu. Kypärä päässä tällaiset työt vaikeutuvat merkittävästi ja käyvät osin jopa mahdottomiksi.

Poronhoitotyö on jo nykyisellään fyysisesti varsin kuormittavaa. Päivittäinen, pitkäkestoinen maastoajoneuvoilla liikkuminen raskaassa ja epätasaisessa maastoajossa aiheuttaa merkittävää niska-hartiaseudun lihaskuormitusta. Kypärä lisäisi kuormitusta entisestään huomattavasti, tuomalla painollaan taakkaa kaularankaan ja lihaksistoon. Pitkäkestoinen kuormitus voi johtaa työkyvyn heikkenemiseen ja kiputiloihin.

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5

Poronhoitotöissä ajotahti on pääsääntöisesti maltillinen. Maastossa liikuttaessa ajoon kuuluu jatkuva maaston havainnointi ja ajoreittien etsintä. Liikkuessa käytetään tilanteiden edellyttämällä tavalla erilaisia ajoasentoja seisten ja istuen, ruumiinpainoa hyödyntäen, ja ajoneuvon kyydistä noustaan myös usein pois. Tällaisessa maastoajossa hätäkatkaisin irtoaa helposti ja lisää onnettomuusriskiä, sillä hätäkatkaisimen johto voi tarttua kaasuun tai jarruun koneen päällä liikuttaessa.

Vakavia onnettomuuksia tapahtuu poronhoitotöissä todella äärimmäisen vähän, vaikka maastossa ajetaan paljon. Onnettomuuksien vähäisyyttä selittävät sekä porotöissä toimivien vankka kokemus maastossa ajamisesta että töiden luonteeseen kuuluva rauhallinen ja vauhdiltaan hiljainen tempo.

Mikäli lailla säädetään kypärän ja hätäkatkaisijan käyttäminen pakolliseksi myös porotöissä, jäisi niiden käyttäminen joka tapauksessa vähäiseksi. Kypärä ja hätäkatkaisin lisäävät onnettomuusriskiä ja hankaloittavat käytännön porotöiden tekoa auttamatta liikaa, jotta niiden käyttö poronhoitotöissä olisi mahdollista.

**Lainsäädäntöä uudistettaessa on välttämätöntä huolehtia, että kypärän ja hätäkatkaisijan käyttöpakko ei jatkossakaan koske poronhoitotöissä toimivaa poronhoitajaa. Kypärän ja hätäkatkaisimen käyttö aiheuttaisi poronhoitotöiden sää- ja maasto-olosuhteissa huomattavaa toiminnallista ja terveydellistä haittaa ja lisäisi onnettomuusriskejä sekä työn fyysistä kuormittavuutta.**

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

*mba/alj/ma/ao*

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5